

Kaderrichtlijn Water

Standaardmotivering rivierkreeften Artikel 4 lid 5 KRW

Deze standaardmotivering is onderdeel van een reeks standaardmotiveringen gericht aan de provincies, waterschappen en het ministerie van IenW (en de daarbij werkzame KRW-beleidsmedewerkers, waterkwaliteitsexperts en juristen) met als doel hen te faciliteren bij een beroep op de uitzonderingsmogelijkheden van de Europese Kaderrichtlijn Water in de stroomgebiedbeheerplannen die van kracht worden op 22 december 2027.

De standaardmotiveringen zijn opgesteld in het kader van het interbestuurlijke KRW-impulsprogramma. In het KRW-impulsprogramma werken Rijk, provincies en waterschappen samen om in 2027 aan de Kaderrichtlijn Water te kunnen voldoen. Deze standaardmotivering is door het Bestuurlijk Overleg KRW vastgesteld en kan als werkversie in de praktijk gebruikt worden. Op basis van nieuwe inzichten in het Europese en het landelijke traject richting eind 2027 kunnen de standaardmotiveringen nog worden geactualiseerd.

Standaardmotivering rivierkreeften (artikel 4 lid 5 KRW)

In dit document staat de standaardmotivering die gebruikt kan worden bij een beroep op artikel 4 lid 5 KRW (doelverlaging), waar het gaat om het niet bereiken van een KRW-doel vanwege de aanwezigheid van rivierkreeften. In dit document vindt u eerst onder 'Inhoud standaardmotivering' de teksten die overgenomen en vervolgens ingevuld kunnen worden. De toelichting is bedoeld ter verduidelijking van de in te vullen velden en te gebruiken teksten voor de opsteller, en hoeft derhalve niet overgenomen te worden.

Inhoud standaardmotivering

<< toe te passen in een specifiek KRW-waterlichaam waarin een KRW-doel niet bereikt is vanwege de aanwezigheid van rivierkreeften. De tekst dient overgenomen en aangevuld te worden voor het specifieke waterlichaam >>

Voor *<invullen: stof/kwaliteitselement>* is het KRW-doel niet bereikt. Voor *< deze stof / dit kwaliteitselement >* wordt een minder strenge doelstelling vastgesteld (de uitzondering van art. 4 lid 5 KRW), te weten de huidige toestand, omdat het bereiken van het KRW-doel feitelijk niet haalbaar is door een aantasting van het waterlichaam door de aanwezigheid van Amerikaanse rivierkreeften, nl. *< keuze: de gevlekte Amerikaanse rivierkreeft (Faxonius limosus) / geknobbelde Amerikaanse rivierkreeft (Faxonius virilis) / rode Amerikaanse rivierkreeft (Procambarus clarkii) / gestreepte Amerikaanse rivierkreeft (Procambarus acutus) >*.

Amerikaanse rivierkreeften kunnen zich handhaven in waterlichamen waar de inheemse Europese rivierkreeft (*Astacus Astacus*) van nature niet voorkomt. De natuurlijke gesteldheid van *<naam waterlichaam>* is dan ook van die aard dat dit ecosysteem zich onvoldoende kan herstellen van *< de fysieke vraat aan flora en fauna / het gewoel in de bodem / graven in de oevers / ander schadebrengend gedrag >* door deze soort, wat de oorzaak vormt van het niet bereiken van het KRW-doel voor *<invullen: stof/kwaliteitselement>*.

Maatregelen om de rivierkreeftenpopulatie geheel te verwijderen zijn niet bekend. Wél is bekend dat het wegvangen van kreeften en het aanleggen van geleidelijke oevers de rivierkreeftenstand terugdringt. Het heeft echter vele jaren gekost om een eerste beeld te vormen omtrent welke maatregelen überhaupt enig effect tegen de rivierkreeften hebben, en de onderzoeken over de vraag hoe de rivierkreeften het best bestreden kunnen worden lopen nog steeds.

Wat betreft de nu bekende maatregelen geldt wat betreft wegvangen echter dat dit zeer kosten- en arbeidsintensief is. Voor natuurvriendelijke oevers geldt dat eveneens, en daarvoor komen bovendien niet alle oevers in aanmerking. Daarom kunnen beide maatregelen maar in beperkte mate worden uitgevoerd.

Om de best mogelijke toestand van het waterlichaam te bereiken zijn wat betreft het terugdringen van de rivierkreeftstand de volgende maatregelen uitgevoerd: *<invullen: beschrijving van wegvangacties en/of de aanleg van natuurvriendelijke oevers en/of*

andere acties tegen rivierkreeften die de afgelopen jaren zijn uitgevoerd door het Rijk en/of het waterschap>.

De volgende maatregelen zijn overwogen om de rivierkreeftenstand nog verder terug te dringen, maar bleken *<invullen: technisch niet haalbaar / onevenredig kostbaar>*. *<wanneer technisch niet haalbaar: beschrijving opnemen welke maatregel was overwogen waarom deze technisch niet haalbaar was, bijvoorbeeld een oever die ongeschikt was om te egaliseren>* *<wanneer onevenredig kostbaar: beschrijving opnemen welke maatregel was overwogen, maar dat deze, verwijzend naar de standaardmethode disproportionele kosten, onevenredig kostbaar was. Bijvoorbeeld de kosten die zouden komen kijken bij het nog meer wegvangen.>*

Ondanks inzet van deze KRW-uitzonderingsmogelijkheid treedt geen verdere achteruitgang op in de toestand van het waterlichaam. Daarmee wordt voor *<invullen stof/kwaliteitselement>* wel aan de KRW voldaan, ook al is het KRW-doel niet bereikt.

Aanvullende toelichting (niet over te nemen in motivatie)

Waar de van oorsprong in Nederland voorkomende Europese rivierkreeft (*Astacus astacus*) vrijwel uitgestorven is, zijn er op dit moment zeven soorten uitheemse exotische rivierkreeften gevestigd. Van de zeven invasieve rivierkreeften kunnen de gevlekte Amerikaanse rivierkreeft (*Faxonius limosus*), geknobbelde Amerikaanse rivierkreeft (*Faxonius virilis*), rode Amerikaanse rivierkreeft (*Procambarus clarkii*) en gestreepte Amerikaanse rivierkreeft (*Procambarus acutus*) als sterk invasief worden beschouwd. Hiermee wordt bedoeld dat ze zich niet alleen in Nederland gevestigd hebben, maar dat ze zich ook sterk verspreiden.

Omdat de nieuw geïntroduceerde rivierkreeften zich konden handhaven in een heel andere leefomgeving dan de inheemse rivierkreeften en daar ook nog eens in veel hogere dichtheden kunnen voorkomen, is de verspreiding van rivierkreeften over Nederland de afgelopen decennia sterk veranderd (idem).

Rivierkreeften zijn echte omnivoren met een zeer breed dieet dat bestaat uit allerlei aquatische ongewervelden, (water)planten, detritus, vissen en amfibieën (met name de eieren en juveniele dieren (idem)). Naast fysieke vraat en andere directe schade door rivierkreeften, veranderen ze met hun gewoel in de bodem ook de chemische huishouding hierin waardoor de sulfaathuishouding ongunstig kan worden voor krabbenscheer (*Stratiotes aloides*), een belangrijke doelsoort voor het habitatype veenweidegebied, waardoor de plant afsterft. Maar ook wordt in de Krimpenerwaard blauwalgenbloei gerapporteerd, welk door het verantwoordelijke hoogheemraadschap in verband gebracht wordt met de negatieve impact van rivierkreeften op waterplantenvegetaties. Verder wordt er ook melding gemaakt van graafschade aan oevers en kades en extra baggeraanslag op locaties waar veel graafactiviteit van rivierkreeften aanwezig is. Op verschillende locaties in het westen van Nederland worden tussen de 0,3 en wel 70 kreeften/m² aangetroffen.

Dit betekent dat op al deze locaties de kreeften de waterplanten en de waterkwaliteit negatief beïnvloedden. Voor de kreeften heeft dit echter geen nadelige effecten. Doordat

ze omnivoor zijn, schakelen ze makkelijk tussen een dierlijk, plantaardig of detritus gebaseerd dieet. Op deze manier heeft de aanwezigheid van invasieve rivierkreeften een negatieve impact op het aquatische ecosysteem welk zichzelf alleen maar versterkt. Daarmee vormen in diverse gebieden, de invasieve rivierkreeften een groot risico voor verschillende (beschermde) soorten, maar ook op het behalen van Natura 2000- en KRW-doelen. (*Afwegingskader rivierkreeften*, STOWA)